

MÓRAHALOM

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

2

0

1

7

MÓRAHALOM

településképi
arculati
kézikönyv
2 0 1 7

1. Bevezetés.....	04
2. Mórahalom bemutatása.....	05
3. Örökségünk.....	07
Természeti örökségünk:	07
Épített örökségünk:	09
Képek a múltból:	10
Házak a múltból – képek a jelenből	11
4. Településképi szempontból meghatározó területek..	13
Meghatározás, értelmezés	13
Teljes közigazgatási terület térképe	14
Belterület térképe	15
Területek leírása:	16
A) tengelyek	16
B) Városközpont	16
C) zöldfelületek, városi parkok	16
D) Szentjános térség	16
E) hagyományos, "Kádár-kockás" beépítés	16
F) „új osztások"	17
G) „sor"	17
H) zártkertek	17
I) Ipari területek	17
J) külterületi, kiemelt fontosságú területek:	17
Általános, tanyás térségek	17
koncepcióális összefoglaló:	18

5. Helyzetértékelés.....	19
Fölújított régi épületek	19
„kádárkockák":	20
„Kádárkocka" fölújítások:	21
Új épületek, új formák	22
reklámok, cégföliatok:	24
cégtáblák, cégföliatok:	24
Ilyen-olyan táblaerdők:	25
Óriásplakátok:	25
Egységes városi információs rendszer:	26
6. Példák, ajánlások	27
Általános, építészeti kérdések:	27
Építészeti részletek:	28
Telepítés kérdései:	29
Tetőkialakítások:	30
Kerítések	31
Építészeti részletek:	31
IMPRESSZUM.....	33

1. BEVEZETÉS

Egy település megjelenése, kiné-
zete, építészeti arculata min-
denki számára fontos kérdés.
Fontos az ott lakóknak, fontos a
település vezetőinek, fontos a ven-
dégeknek, de még az egyszerű át-
utazónak is. Fontos, mert mindenki
szereti a szépet, mindenki szereti a
rendezettséget. A település lakói is és
vezetői is szeretnék büszkének lenni
otthonukra; a vendégek szeretnék jól
érezni magukat, jó emlékekkel em-
lékezni a meglátogatott településre.
Sokféle tehát a szempont; sokféle an-
nak a megítélése is, hogy ki mit tart
szépnek.

Egyszerre fontos, hogy a település ar-
culataegységes legyen; de az is, hogy az
egységesség ne váljék monotonitássá.
Egységesség és egyediség – ez volna
talán a legpontosabb megfogalma-
zása, hogy mire is volna szükség az
Arculati Kézikönyv (és a hozzá tartozó
rendelet megalkotása során.

Nehéz megmondani tehát, hogy mi a
szép – főleg az építészetben.

A településkép védelméről szóló 2016.
évi LXXIV. törvény által előírt Telepü-
lésképi Arculati Kézikönyv és a Tele-
pülésképi rendelet fő célja nem a tiltá-
sok, korlátozások révén megvalósuló,
hagyományos szabályozás; hanem

sokkal inkább az iránymutatás, a ta-
nácsadás, a javasolt, tájba és az adott
helyre illő megoldások megmutatása.

Kézikönyv: ez a hivatalos elneve-
zése ennek a dokumentumnak.
A készítése során az is volt a
célunk, hogy egy valóban használható
kézikönyvet alkossunk. Egy igazán jó
kézikönyvnek folyamatosan készülnek
az újabb kiadásai. Így van ez a Telepü-

lésképi Arculati Kézikönyv esetében is.
A jogszabály eleve elő is írja, hogy a
lakossági és egyéb szakmai észrevé-
telek folyamatosan gyűjtésre kerülje-
nek, majd rendszeres felülvizsgálatok
során beépüljenek a dokumentumba.
Ezúton is kérem a tisztelt olvasókö-
zönséget, hogy észrevételeit, javasla-
tait juttassa el az Önkormányzathoz,
vagy személyesen a főépítészhez.
Minden észrevételt, kritikát örömmel

veszünk.

Ez a kézikönyv (és a hozzá tartozó ren-
delet) egy új eszköz az építés szabá-
lyozásában, az épített és természeti
környezetünk alakításában. Egy olyan
eszköz, amit a jövőben – a Helyi Építé-
si Szabályzathoz hasonlóan, de annál
egyszerűbb eljárás során – folyamato-
san karban fogunk tartani.

Végezetül: egy ilyen dokumen-
tum mindenképp egyfajta le-
nyomata is az adott település
építészeti, esztétikai állapotának. Egy
olyan dokumentum, amit majd évek-
kel, évtizedekkel később olvasgatva
talán a majdani olvasó számára is
hasznos lesz látni, hogy a 3. évezred
2 évtizedének végén hol tartott Mő-
rahalom, hogy nézett ki a város? Sok
ilyen dokumentum szokott készülni:
van ami a fejlesztések eredményeit
veszi számba, van ami a lakosság és a
kultúra szemüvegén át vizsgálja a vi-
lágot. Ez a dokumentum céljai szerint
egy építészeti szempontú megközelí-
tés kíván lenni, a lehető legközérthe-
tőbb megfogalmazásban.

Mórahalom, 2017. november

Talmácsi István
városi főépítész

Az új városháza épülete

2. MÓRAHALOM BEMUTATÁSA

Mórahalom egy fiatal település. A környéken régészeti leletek is igazolják, hogy régóta éltek erre felé, igazi településként csak a XIX. század óta létezik, bár akkor még csak egy "tanyaközpontnak" hívták. A korábbi elnevezése is erre utal: Alsó-tanyaközpont. Egyéb elnevezései: Szeged-Alsóközpont, Mórahalom-kapitányság.

A hagyományos mezőgazdasági mód-szerekkel nehezen megművelhető, nem túl értékes földek nagytáblás szántóföldi művelésre nem igazán voltak alkalmasak. A legeltető állattartás sokáig meghatározó volt. Majd az élőlétféleigényes szőlő, gyümölcs elterjedése hozott némi változást. De a nagyüzemi kultúrák a technológiai fejlődéssel sem váltak meghatározóvá – itt mindig is a kisebb birtokok, a kisüzemi jellegű, zöldség- és gyümölcs-termesztés volt a meghatározó.

Ennek is köszönhető, hogy a települést mindenféle szempontból máig meghatározza, hogy a belterületet kiterjedt, és máig élő tanyahálózat veszi körül.

A tanyaközpont az 1950-es években válik községgé és kapja a Mórahalom nevet, a település Szeged felőli határában található Móra-dombra illetve

az itt élt Móra nemzetségre utalva.

Bár a falu a Jugoszláv határ mentén, a korábbi határsávban fekszik, de fejlődése mégis majdnem töretlen: a rendszerváltás "előestéjén", 1989-ben városi rangot kap.

Az azóta eltelt évek arról szólnak, hogy a település megpróbál élni a városi tisztséggel: valódi kisvárossá válik, napról napra. Mind intézményeiben, mind megjelenésében egyre inkább sikerül is megfelelni a kihívásoknak.

MÓRAHALOM
településképi
arculati
kézikönyv
2 0 1 7

A település töretlen fejlődése több dolognak is köszönhető:

- mindenekelőtt, bizonyára nem tudott volna megtörténni, ha a lakosságot nem jellemezte volna az a fajta hajthatatlan és hajlíthatatlan paraszti konokság, amit az embertpróbáló vidék fejlesztett ki az itteniekben;
- nyilván az sem elhanyagolható, hogy rátermett vezetőket sikerült választaniuk maguknak;
- mindez még mindig kevés lett volna a sikerhez, ha a fejlesztéseket nem valamiféle stratégiai koncepció mentén, de a mindenkor adott körülmények figyelembe vételével, bölcsen valószínűsítették volna meg.

A természeti körülmények, a történeti előzmények, a vasút hiánya mind nehezítő körülmény volt. Ennek dacára Mórahalom mára egy több lábon álló településsé vált:

- A mezőgazdaság továbbra is meghatározó jelentőségű (mind a termelés, a logisztika, a feldolgozás területén), s ez a településképből is érezhető hatását.
- Az ötvenes években, tisztasági fürdőként épült fürdő és az azt megápoló termálkút a 90-es évektől elkezdett, majd a 2000-es években

kiteljesedő fürdőfejlesztés következtében a Szent Erzsébet Mórahalmi Gyógyfürdő mára nem csak a város, de az egész régió meghatározó turisztikai látványosságává vált. A régióban csak Szeged és Gyula büszkélkedhet több vendégszállással. A városban a szobakiadás meghatározó bevételi forrássá vált. Az egy-két szobás vendégházakon túl, kisebb-nagyobb panziók, szállodák is várják a vendégeiket. Komoly fejlesztések történnének a szállásfunkci-

ókon túlmutató turisztikai attrakciók területén is. A turizmus tagadhatatlanul a város meghatározó húzóágazatává vált.

- De mindezek mellett a Homokhát Térségi Agrár-Ipari Tudományos és Technológiai Parkban valódi ipari termelés is folyik, több tucatnyi kisebb és legalább féltucatnyi nagyobb üzemben. Az üzemek funkciói a papírgyártástól a mezőgazdasági feldolgozástól a gépipari

gyártásig nagyon szerteágazóak.

A város arculatát egyre inkább meghatározó intézmények is sokrétűek:

- az alap- és középfokú oktatás;
- sport;
- egészségügy;
- kultúra;
- közigazgatás színvonalas létesítményei meghatározó pontjai a településképből.

Köszönőszobor az elkerülő út Szeged felőli körforgalmában.

3. ÖRÖKSÉGÜNK

Fiatal településként és fiatal városként sajnos nem büszkélkedhetünk évszázados épített örökséggel. Természeti örökségünk sem egy látványos hegyvidéki táj.

Pont ezért kiemelt fontosságú (mind a település vezetése, mind a lakos-

ság részéről), hogy a meglévő örökségünkkel értő módon és megbecsüléssel bánjunk. Az önkormányzat helyi védelemről szóló rendeletének köszönhetően már évek óta védelem alatt állnak mind az épített, mind a természeti örökségünk kincsei.

Légifotó a Madarász-tóról

kékperjés láprét

Virágzó Csipak-semlyék

Kilátó-móló a Nagyszéksóson.
A szikes tavon madarak, vizibivalyok élnek.

TERMÉSZETI ÖRÖKSÉGÜNK:

Az alföldi táj nem kápráztat el szédítő látványosságokkal, de az értő szem itt is meg tudja találni a csodákat.

Ilyen csodák a környékünkön elsősorban a szikes alföldi tavaink és az itt semlyéknek nevezett szikes-láposnádás élőhelyek. Fontos madárvonu-

lasi útvonalak, részei a Natura 2000 hálózatnak is. Számos védett növény és állat található itt.

A táj jellegzetes tanyás beépítésű; fasorokkal szabdaltsága kisebb-nagyobb

MÓRAHALOM
településképi
arculati
kézikönyv
2 0 1 7

parcellákból áll.

Mind a bel- mind a külterületen találhatók igazán öreg értékes fák is, melyek mind helyi védelem alatt állnak. Platánok, tölgyek, eperfák. De a külön védelemmel nem védett jegenyenyárok is kedves színfoltjai a tájképnek; mind kül- mind belterületen.

A jövő öreg fái ma fiatalok, vagy ma kezdenek öregebb fává változni, ezért a mi felelősségünk, hogy a meglévő állományt megőrizzük és újabbakat is telepítsünk (lehetőség szerint ne tájidegen fajtákból).

A Településképvédelmi rendeletben megtalálható lesz az ajánlott fajták jegyzéke.

A bivalyok fontos szerepet játszanak a tavaink ökológiai szempontú karbantartásában.

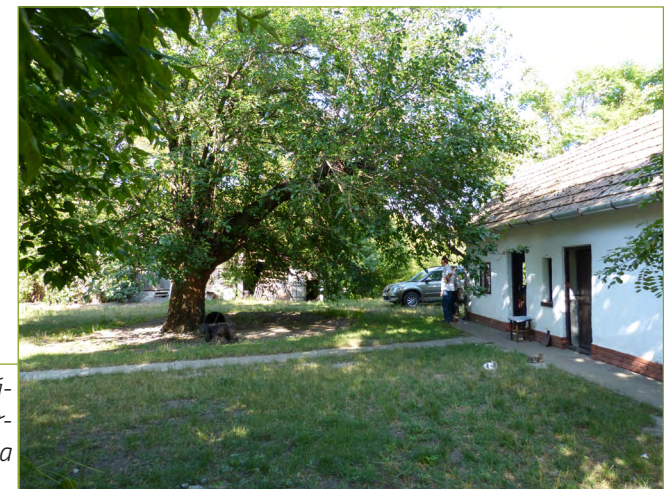

Több száz évesnek mondott tölgyfa a Röszei út mentén. A tölgy meghatározó faj volt a környéken.

Terebélyes és gyönyörű fűzfa a belterületen: igazi településképi jelentőségű fa

A tanyaudvarokat hagyományosan meghatározó eperfa nagyon szép példája

ÉPÍTETT ÖRÖKSÉGÜNK:

A külterületen elsősorban a tanyák jelentik a megőrzendő építészeti emlékeket. Szerencsére még nagy számú épen maradt, vagy ép elemekkel bíró tanyaépületet találhatunk. Egyszerű, alföldi karakterű, vakolt felületű épületekről beszélhetünk. Napsugaras oromzatok még többfelé ma is megtalálhatóak. Illetve kedvesen egyszerű deszkamotívumokkal is sok helyen találkozni még.

A tanyás térségek meghatározó pontjai, s a megmaradásuknak sokáig meghatározó zálogai voltak a tanyasi iskolák. A jellemzően (de nem kizárólag) a Klebelsberg-korban épített iskolaépületekből a mai belterületen is találunk egy párat. A 2-3 fő típusból épült iskolaépületek a legkülönbözőbb

funkciókkal bírnak (illetve bírtak): volt köztük ipari létesítmény, lakóház, de többekben folyamatosan iskola működött. Mára az iskolai funkciók száma lecsökkent, turisztikai ill. iroda funkciók kaptak jórészt helyet.

A térség története szempontjából jelentős dolog volt az azóta sajnos megszüntetett kisvasút is. Sajnos a vasútból mára nem sok emlék maradt: a nyomvonalán ma kerékpárút halad, az állomásépületek többsége vagy elbontásra került, vagy teljesen új funkciót kapott.

Egy festői en romos tanya a Móra-domb környékén

*Az első iskola a településen:
a Barmos iskola*

Belterületen főként a Zákányszéki és Röszei úton sorakoznak az értékesebb épületeink. Járőrész a hajdani tanyaközpont főbb hivatalai és hivatalnokainak házai voltak ezek.

A belterületen hagyományos utcaképet alkotnak ezek az épületek, majdnem megszakítás nélkül. Sajnos a többségük a jelenlegi állapotukban már nem tekintendő megőrzendő értéknek (az eredeti részleteképzéseiknek csak nyomai fedezhetők föl), tehát a védelmük sokkal kevésbé konzerváló, mintsem újjáépítő megőrzés kell legyen. Hasonlóan ahhoz, ahogy a Gerle

kúria és visszanyerhette régi fényét.

A Klebelsberg-kori iskolaépületeknek szép példái találhatóak a belterületen is.

KÉPEK A MÚLTBÓL:

A Mezőgazdasági Egyesület székéja (1920-as évek)
ma: az Aranyszöm Rendezvényház

Farkas Antal tanyája paprika-füzérekkel (1960-as évek)

A József Attila utca télen (1960-as évek)

Képeslap a '70-es évekből - Fent balra: Alkotmány Színház (mozi), lent balra: gimnázium, fent jobbra: fürdő, lent jobbra: a mai könyvtár

A legendás „sarki” vendéglő – Bankó János kocsmája (1941)

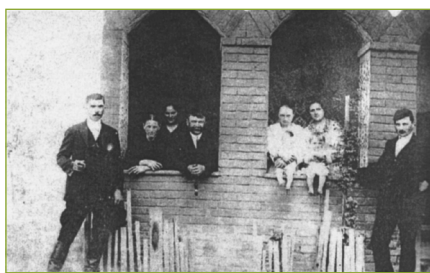
Csihóczki tanya – régen Komáromi tanya

A kissori iskola haranglábbal, kereszttel (1937)

Dobó István háza 1908-ban épült Kissor-Tüskörsor között (fürdőszobája és angol WC-je is volt)

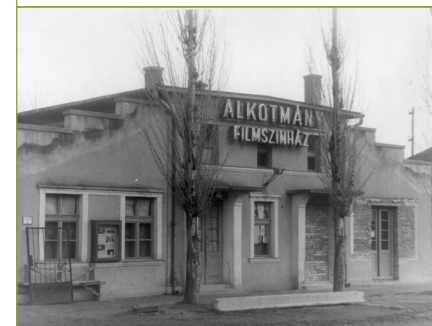

Családi fotó a mai Honvéd u. 9. szám alatti ház tornácán (1920-as évek)

Fehér köröszt (gazdasági köröszt) a kissori úton

A régi mozi épülete (~1960-as évek) Jelentős átépítés után, ma: Cacao Club néven ismert.

HÁZAK A MÚLTBÓL - KÉPEK A JELENBŐL

A Gólyás ház melletti téglablokkos ház építés közben.

A Gólyás ház gólyái országos ismertséget adtak Mórahalomnak. Akkor voltak, akik esztétikailag problémásnak ítélték; ma már emblemikus pontja a városnak.

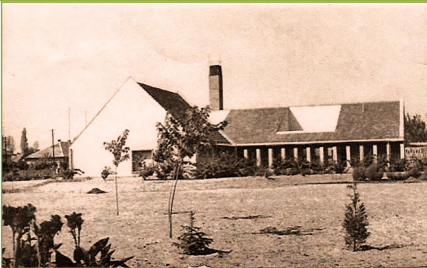

polgári ház

polgári ház

A fürdő régi, elbontott épülete a park felől (1960-as évek)

polgári ház a Millenniumi sétányon.

Dísztelen, de szép arányú, hagyományos formálású, falusi ház a Petőfi utcában.

polgári ház

A Röszei úti, helyi védettségű utcakép. A montázs 2003-ban készült, azóta már elindultak fejlesztések; remélhetőleg pár év múlva alig lehet ráismerni a alábbi képre!

A Klebelsberg kori téglaiskolák egy-
fajta típustervként épültek.
A környéken (nem is csak Mórahal-
mon) egy jó pár ilyen épület áll még.
Ez épp a Nagyistváni iskola.

Köiskola a Petőfi utca sar-
kán - még a fürdő nyári bejá-
ratának megépülte előtt.

A Barmos iskola.

A nagyszéksői iskola épüle-
te (ma: turisztikai épület).

Kraller iskola:
korábban börgyár - most: borház.

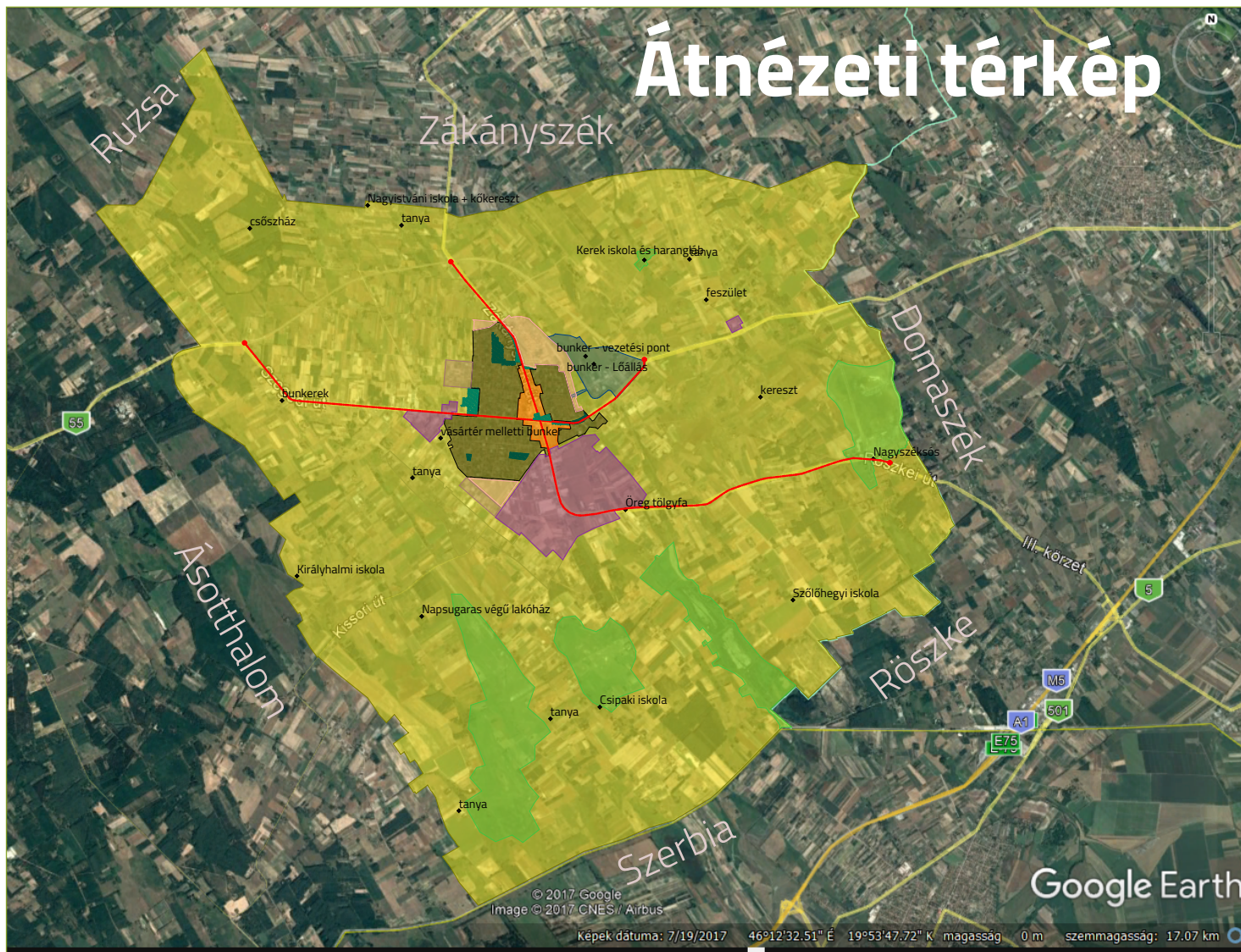

A Szent László r. kat. temp-
lom ikonikusan egyszerű,
klasszikus szépségű épülete
a város központjában.
A templom 1903-ban épült,
s érdemes tudni, hogy áll egy
„ikerpárja” az egykori Felső-
tanyán, a mai Balástyán.

4. TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ TERÜLETEK

Átnézeti térkép

MEGHATÁROZÁS, ÉRTELMEZÉS

A Településképi Arculati Kézikönyv (TAK) és a Településkép-védelmi rendelet (TVR) általános célja sem korlátozó előírások meghatározása; így az alábbi térképi lehatárolások esetén sem ez az elsődleges cél.

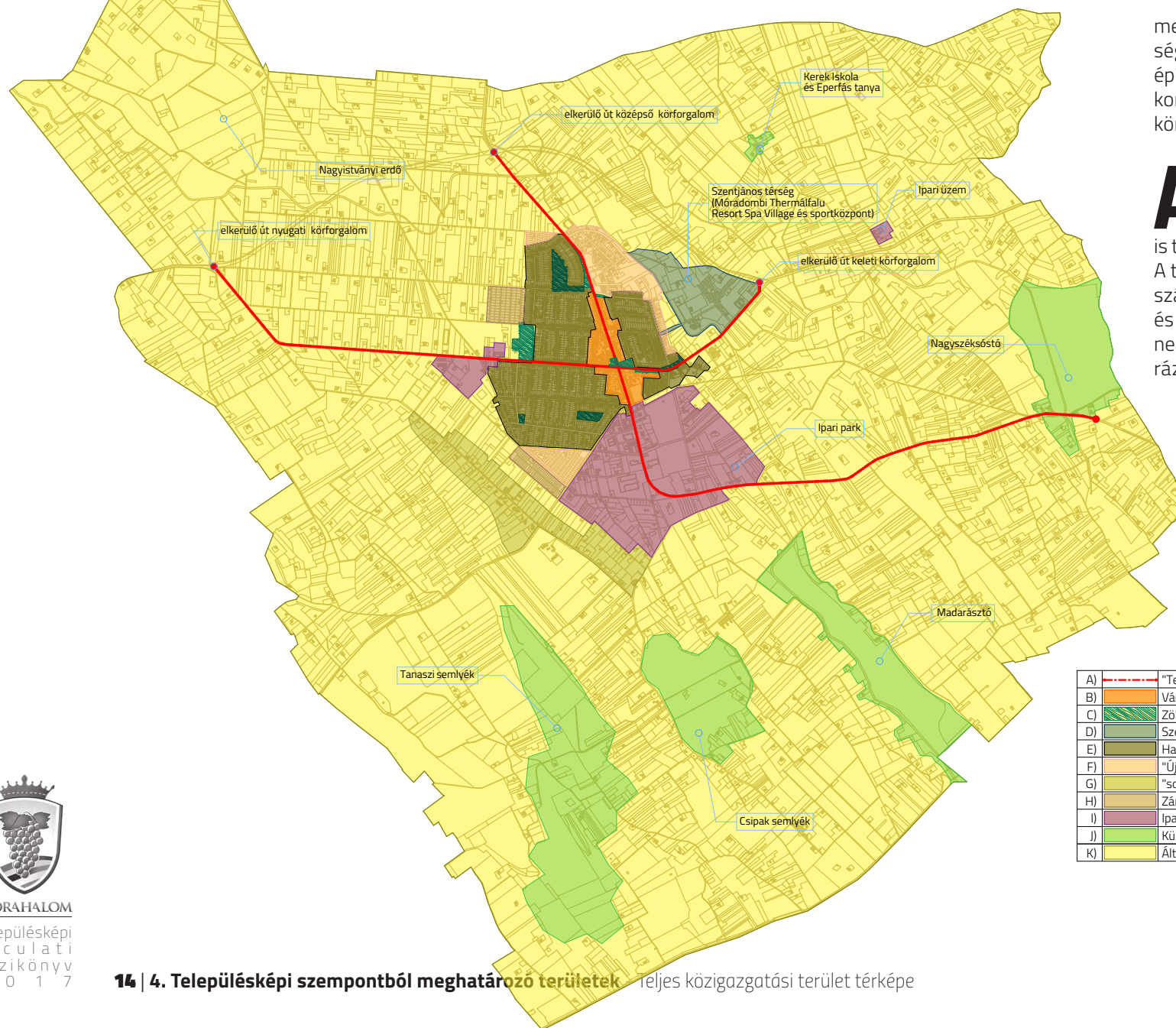
A TVR rendeletben szabályozásra kerülő településképi eljárások (konzultáció, bejelentés, véleményezés) ugyan támaszkodnak majd az alábbi térképi lehatárolásokra, de ezeknek a rendeleti szabályoknak is sokkal inkább az összehangolás, az egységes településképpel kapcsolatos építészeti-szakmai támogatás a céljuk. A településképi lehatárolások összhangban vannak a Helyi Építési Szabályzat (HÉSZ) szabályozási tervében lévő övezeti besorolásokkal, de amíg a HÉSZ-ben az építési lehetőségek normatív és egzakt meghatározása a cél (minden ingatlant egyértelműen egy övezetbe kell besorolni); addig itt, TAK-ban nincsenek ilyen konkrét korlátozó előírások, s egy terület akár több településképi övezetnek is része lehet.

A térképi lehatárolások fő célja önmagában az eltérő karakterű területek meghatározása,

MÓRAHALOM
településképi
arculati
kézikönyv
2 0 1 7

TELJES KÖZIGAZGATÁSI TERÜLET TÉRKÉPE

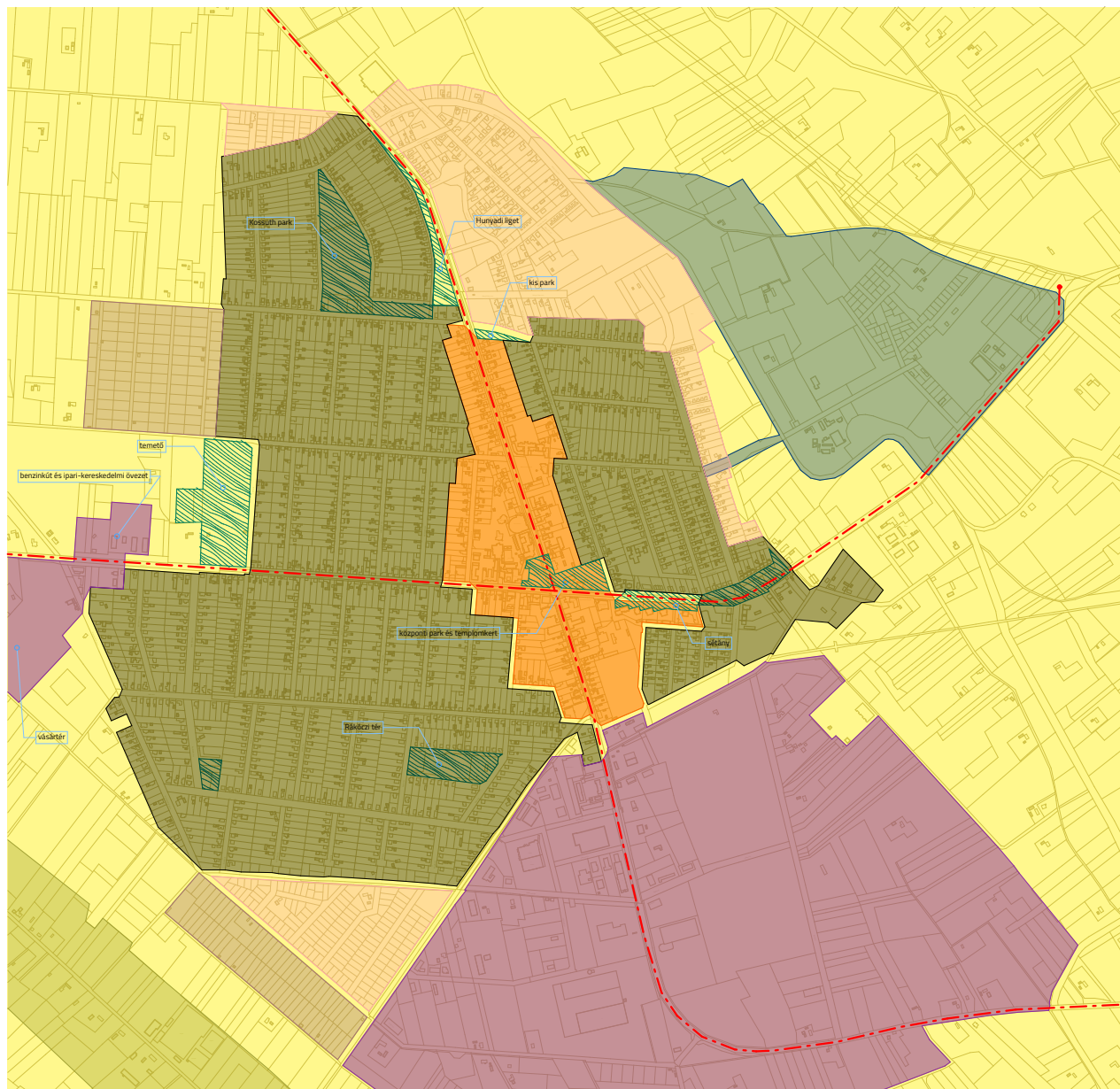
megnevezése. Egy építési tevékenység esetén hasznos információ, ha az építetők számára tudható, hogy a konkrét telek melyik területen, milyen környezetben található.

A településképi szempontból meghatározó területek körülírása tehát sok szempontból nem is több, mint amit az elnevezése mond. A területek elnevezése és rövid leírása szándékaink szerint olyan egyértelmű és magától értetődő kell legyen, hogy ne is legyen szükség hosszas magyarázatokra.

A)	"Tengelyek"
B)	Városközpont
C)	Zöldfelületek, városi parkok
D)	Szentjános térség
E)	Hagyományos, "Kádárkockás" lakóterületi beépítés
F)	"Új osztások"
G)	"sor"
H)	Zártkertek
I)	Ipari övezetek
J)	Külsőterületi, kiemelt fontosságú területek
K)	Általános, tanyás térségek (ill. teljes közigazgatási terület)

BELTERÜLET TÉRKÉPE

A)	—	"Tengelyek"
B)		Városmagterület
C)		Zöldfelületek, városi parkok
D)		Szentjános térség
E)		Hagyományos, "Kádárkockás" lakóterületi beépítés
F)		"Új osztások"
G)		"sor"
H)		Zártkertek
I)		Ipari övezetek
J)		Külterületi, kiemelt fontosságú területek
K)		Általános, tanyás térségek (ill. teljes közigazgatási terület)

MÓRAHALOM

településképi
arculati
kézikönyv
2 0 1 7

TERÜLETEK LEÍRÁSA:

A) TENGELYEK

A település egyik jellemzője, hogy a kül- és a belterület nem különül el élesen egymástól. Szintén meghatározó a két fő közlekedési útvonal mentén kialakult két főtengety.

Településképi szempontból rendkívül fontos, hogy a két tengely mentén egységes esztétikai megjelenés alakuljon ki. Ezek a tengelyeken helyezkednek el a „településkapuk” is.

B) VÁROSKÖZPONT

A város központi területe, beépítése intenzív, városképi szempontból meghatározó (helyi védettségű) épületek jelentős számban találhatók itt. A legfontosabb (köz)intézmények is ezen a területen helyezkednek el. Az egységes településképi szempontjából ez a legmeghatározóbb terület”

C) ZÖLDFELÜLETEK, VÁROSI PARKOK

Egy városnak elsődleges meghatározója az utcahálózat; de az igazi karaktert a (városi) terek adják. Ezek a terek alapvetően 2-féleké lehetnek: parkok és szigorúan vett városias terek. A lebukolt városias tereket elsődlegesen a környező épületek építészeti karaktere határozza meg. A parkok viszont mindenféle szempontból „élő szervezetek”. Fenntartásuk, megtartásuk külön odafigyelést igényel. A homoktalajokon zöldellő növényzet csak megfelelő öntözéssel, szakértő odafigyeléssel alakítható ki. Az önkormányzat elől jár abban, hogy a közparkok, zöldfelületek minél nagyobb arányban legyenek látva öntözéssel. Ez a jó példa szerencsére „ragadós”: egyre több magánporta előtt is látni gondozott, öntözött zöldfelületeket.

Az öntözésen kívül fontos a telepítendő növények megfelelő faj- és fajtaválasztása. Az önkormányzat az elmúlt években komoly tapasztalatokat szerzett az alkalmas és honos fajták tekintetében; s ezt a tapasztalatot szívesen át is adja az érdeklődők számára.

D) SZENTJÁNOS TÉRSÉG

Sport-, turisztikai-, rekreációs fejlesztési terület, ami az alábbi részekből áll:

- Mórdombi Termálfalu;
- sportközpont;
- Babos tanya;
- Futó-Dobó Lovasközpont.

Elsődlegesen turisztikai és sport városrész.

A Mórdombi Termálfalu egyedi, sajátos szabályokkal rendelkezik; az ingatlanfejlesztéshez elkészült alapidokumentumban meghatározásra kerültek az építés részletszabályai, a részterület lehatárolása. A dokumentum itt található: <http://bit.do/moradombi-thermalfalu-alapidokumentum>.”

E) HAGYOMÁNYOS, „KÁDÁR-KOCKÁS” BEÉPÍTÉS

A város belterületének meghatározó része. Természetesen ezeken a részekben is épülnek új házak, de az épületállomány zöme még sokáig az ún. „Kádár-kocka” lesz. Ezek a jellegzetesen jellegtelen épületek sok szempontból földadják a leckét: nehéz költséghatékony módon alakítani a megjelenésükön; de nem lehetetlen feladat. Mindenképp hasznos, ha tanácsokat kaphatnak az itteni építetők is.”

F) „ÚJ OSZTÁSOK”

Ezek azok a területek, ahol „Kádár-kockák” már nem meghatározóak; az itteni épületállomány javarészt az 1990-es évek után épült. Ennek megfelelően egészen más településképi problémák jelentkeznek itt. Elsősorban a még rendezetlen kerítések; ill. a foghíjbeépítések visszafogott építészeti formálásának támogatása a cél.

G) „SOR”

A tájegységre jellemző, hogy bizonyos külterületi utak mentén egyfajta tanyabokrok alakulnak ki; mintegy extrém laza beépítésű, külterületen található belterületként. Az itt található telkek mérete is átmenet az „igazi” tanyák és a belterületi telekméretek közt. Jellemző utcakepe jellemző a városra és a környékre; mindenképp fontos, hogy élő módon megmaradjon, fejlődjön.”

H) ZÁRTKERTEK

A rendszerváltás előtti időszak sajátos urbanisztikai lenyomatai a zártkertek (szerte az országban). Mórahalmon szerencsére mind kialakításukban, mind elhelyezkedésükben viszonylag kis problémát jelentenek, azonban sajátosságaik miatt külön figyelmet érdemelnek.

I) IPARI TERÜLETEK

A város jelene és jövője szempontjából meghatározó az ipar jelenléte.

Az ipari övezetek jelentős részben beépültek, pár évvel ezelőtt.

Egy ipari beruházás esetén ma elsődleges szempont az épület költséghatékonysága, de a főbb útvonalakról látható területeken eddig is kiemelt hangsúlyt fektettünk a magasabb épít-

tészeti minőségre.

Egy ipari övezetben is fontos, hogy az épületeken kívül színvonalas zöldfelületek, fasorok is megvalósuljanak.

J) KÜLTERÜLETI, KIEMELT FONTOSÁGÚ TERÜLETEK:

A külterületen a megjelölt területek igényelnek speciális, az általános, tanyás, külterületi területektől eltérő „törődést”. Ezeken a területeken a speciális természeti értékek jelentik az egyediséget. A tavak, semlyékek és a környezetükben található értékes épületek fontos értékek.

ÁLTALÁNOS, TANYÁS TÉRSÉGEK

A fentiekben nem említett területeken nagyjából egyöntetű tanyás térségek találhatóak. A környezetvédelmi, tájvédelmi besorolásuktól függetlenül, nagyjából egységes településképi megfontolások alkalmazandók itt.

KONCEPCIONÁLIS ÖSSZEFOGLALÓ:

A település élete és ennek megfelelően a város szerkezete is 3 fő pilléren nyugszik:

- a turizmus (fürdő, szállodák, egyéb turisztikai létesítmények);
- az ipar (az ipari park);
- és hagyományosan a mezőgazdaság.

Földrajzilag pedig alapvetően meghatározó a várost átszelő 2 fő útvonal. Gyakorlatilag az összes fontos intézmény, látnivaló, településképi érték

ezen 2 útvonal mentén, vagy közvetlen ehhez kapcsolódóan található. Csak természeti értékek és egy pár értékesebb tanya található az utaktól távolabb. Ez a 2 tengely a város fő ütőere.

A településképi szempontból meghatározó területek kijelölései során is ez a 2 tengely volt a meghatározó kiindulópont.

Mindenképp fontos, hogy a város ezen 2 fő tengely mentén a lehető legszebb arcát mutassa a külvilág felé. Az elmúlt évek legfontosabb városfejlesztési

beruházásai is ezen útvonalak mentén történtek; melyekre méltán lehet büszke a város.

A településképi szempontból meghatározó területeknél éppen emiatt kerültek első helyre a „tengelyek”, amik mentén, a különböző jellegű területeken egyaránt fontos, hogy az Önkormányzat továbbra is befolyással bírjon az építési beruházá-

sokra. Bár ezen a területen meglehetősen eltérő funkciójú és megjelenésű épületek találhatók, s a területre vonatkozóan előírásra kerülő településképi véleményezés során nem a meglévő értékek védelme, hanem az új beruházások egységesen magas színvonalának biztosítása lesz a fő szempont.

Kiemelten fontos terület még a korábbi HÉSZ előírásainak megfelelő, településképvédelmi övezet kibővített területe: az igazi városközpont. Itt találhatóak a legfontosabb intézmények, de itt van a történeti városképet jelentő, utcaképet is alkotó régi, védett épületeink többsége is.

A 2 főtengelyhez a lakóterületeken kívül, közvetlenül csatlakozik az ipari park területe is. Nagyon fontos, hogy az ipari beruházások is a lehető legmagasabb építészeti színvonalat képviseljék, építészeti, tájépítészeti, növénytelepítési

Városközpont, az „észak-déli nagytengellyel”.

szempontból egyaránt.

A többi terület felosztásánál az volt a fő szempont, hogy az eltérő karakterű területek a térképen is megjelenítésre kerüljenek. A lakóövezetekben ez csak kisebb mértékű eltéréseket jelent településképi szempontból, de fontos volt, hogy az elkülönítésükkel jelezzük a kisebb, jellegbeli eltéréseket.

Zöldterületi szempontból is fontos volt a 2 fő terület elkülönítése: a belterületeken igazi városi parkok, míg a külterületeken természetközeli és természetvédelmi területek kerültek lehatárolásra.

A város fő ütőere: a Szegedet Bajával összekötő, régi 55-ös út; a „kelet-nyugati nagytengely”. Az elkerülő út megépülte óta a forgalma normalizálódott, de a jelentősége nem változott.

5. HELYZETÉRTÉKELÉS

FÖLÚJÍTOTT RÉGI ÉPÜLETEK

Az örökségünkről szó-
ló fejezetben már esett
szó az építészeti örök-
ségünkről. Szerencsére mára
már városszerte több felújított
épülettel büszkélkedhetünk.

Ebben a fejezetben ezek közül
mutatunk be néhányat.

*Az Aranyszöm rendezvényház
épülete (az eredeti gazdaköri szék-
ház épület újraépítésével épült).*

A fölújított Gerle kúria.

Ezek elsősorban intézményi épü-
letek, de mind jelentősebb szám-
ban találhatunk közöttük lakó-
épületeket is.

*A könyvtár épületéről az 1960-
as években került le minden ko-
rábbi díszítés. 2005-ben, egy
régi fénykép alapján készült el az
eredetinek megfelelő rekonstruk-
ció terve, majd a kivitelezése.*

*Majdhogynem az összeomlástól
mentették meg a fölújítással ezt a
házat. Kicsit erős a sárga szín, ap-
róbb finomítások jók lettek volna, de
összességében mintaértékű fölújítás.*

MÓRAHALOM
településképi
arculati
kézikönyv
2 0 1 7

„KÁDÁRKOCKÁK”:

A 1960-as és az 1980-as évek közt épült, jellegzetes, általában 10×10 m-es, az utcafronton 2 ablakos, sátoztetős épületek az egész országban meghatározó elemei az utcaképeknek. Hol kisebb, hol nagyobb arányban, de gyakorlatilag mindenütt megtalálhatóak.

A népnével „Kádárkockának” nevezte el ezt az épülettípust. Jellegzetesen egyszerű és jellegtelen megjelenésük nagyon sok utcakép meghatározó eleme és ezáltal a településképi alakítása szempontjából országosan is megke-
rülhetetlen problémaforrás.

Mórahalmon is ebből az épülettípusból van a legtöbb: a hagyományos lakóterületeken az épületek többsége

Nagyablakos verzió, előkerttel.

ilyen ház.

A lehetséges teendők megfogalmazása előtt mindenképp szükséges egy pár szót ejteni még erről az épülettípusról: a „Kádárkockák” csak első látásra egyformák teljesen. Egyrészt a fő típusain belül is további altípusokat találunk: 2 és 3 ablakos megoldásokat, s az ablakok konkrét kialakítása sem egyforma. Tájegységenként változó homlokzati részleteképzésekben is többféle megoldással találkozni, a teljesen dísztelentől a legkülönbözőbb díszítésűekig.

Fontos kijelenteni, hogy ez a házforma igazából egy nagyon univerzális alapkonceptiójú típus: retten-

tő sokféle igénynek jól megfelel, anyagtakerékos, jól benapozható helyiségekkel rendelkezik, tömörsége miatt hőtechnikailag is kedvező, jól bővíthető (főként a vidéken kiemelt fontosságú melléképületekkel). A „Kádárkockák” mindig legalább 3 lépcsőfoknyi (45-60 cm-es) lábazatra épültek, s ezáltal általában a legdurvább belvizektől sem veszélyeztetettek.

Bár a korszakban az építési kivitelezési színvonal nem volt kiemelkedően magas, s a beépített anyagok esetében is az elérhetőség volt az elsődleges; de ezek a házak összességében mégis meglepően jó állapotúak. Ahhoz általában túl jók, hogy elbontásra kerüljenek, de egy komolyabb förlújítás értelme viszont már erősen megfontolandó.

Egy 3 ablakos verzió.

Emeletráépítést és utcafronti jelentős bővítést általában nem nagyon bírnak el; ezt jellemzően a szabályozási

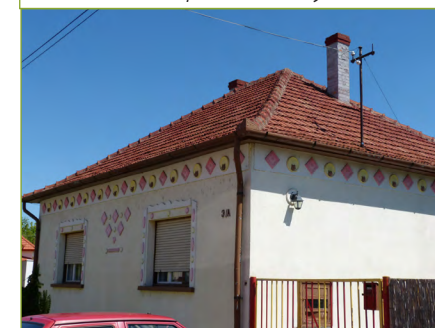
terv sem teszi lehetővé, de az építettői igények sem ebbe az irányba mutatnak: jelentős bővítésre nincs szükség, inkább csak esztétikai beavatkozás-

A sarki elhelyezkedés miatt ez egy speciálisabb változat: 2+2 ablakos. A kváderes homlokzati minta nem igazán emel az épület színvonalán. A sarkon nullára elfogyó előkert túl sokra nem használható.

sokra volna szükség.

Micimackó és Malacka egy homlokzati frízen. Kedves színfolt, de nem javasolnám.

Ez a téglaburkolatos megoldás már leginkább az 1980-as évekre jellemző - valószínűleg ez az épület lehet a Város legfiatalabb „Kádárkockája”. A klinkertégla burkolat időtlen és tartós.

A „Kádárkockáknak” 2 fő jellegzetessége van: a sátozott és a fekvő formátumú ablak.

A sátozottal nehéz mit kezdeni: bár nem túl szép, de egy hatékony tetőtípus. A szokásosnál nagyobb ereszkinyúlás is már furcsa aránytalanságot tud eredményezni.

A „Kádárkockák” átalakítása, modernizálása terén a legnagyobb és leglátványosabb eredményt az ablakok kicserélésével lehet elérni. Ma már nem csak az ablakok alá helyezett parapetkonvektorokkal és nagy méretű radiátorokkal oldható meg a fűtés, így lehetőség van a kisebb parapetek

kialakítására. Ezáltal az új ablakok lehetnek függőleges arányúak, s ez mindenképp egy sokkal hagyományosabb, kellemesebb karaktert biztosít az alapvetően változatlan házaknak.

Egy lakóépület fölüjtitása során elsődleges a hőszigetelés. Ezáltal a homlokzati falak újraszínezésére nyílik lehetőség. Javasolt az egyszerűbb, geometrikusabb díszítések alkalmazása. A barkácsáruházakban kapható polisztirol tagozatok sokszor egyrészt beltéri, másrészt történeti tagozatok. Alkalmazásukkal kapcsolatban a főépítési konzultáción lehet szakmai tanácsokat kérni.

Ez a katedrálüveges díszítés már-már védelmet igényelne: a korszakban elég sok ilyen díszítés készült, de mára csak elvétve maradt belőle. De nem követendő példa-ként került ide ez a kép..

„KÁDÁRKOCKA” FÖLÚJÍTÁSOK:

A fölüjtitások során érdemes egy pár alapelvet szem előtt tartani:

- a jelentősebb, bővítésként megvalósítandó fölüjtitások alapos megfontolást igényelnek;
- a fő tömegek megtartása esetén célszerű a sátozott megtartása;
- a korábbi, fekvő ablakok helyett az álló arányú ablakok mindenképp jobb összképet eredményeznek;
- a homlokzati színezéseknél, díszítéseknél célszerűbb a visszafogott, egyszerű kialakítás.

Egy folyamatban lévő átalakítás - a függőleges, hosszúkás ablakok miatt egészen hagyományos összképe lesz az épületnek; egyszerű megoldás, és még a szobákba is több fényt enged; s az ablak alá nem kell már gázkonvektort gyömöszölni, tehát lehet alacsonyabb a parapet. A „Kádárkockák” egyik fő baja a széles, lapos ablakok által meghatározott összkép; ez egy jó megoldás lesz erre a gondra.

Egy egyszerűbb felújítás, letisztult, ízléses.

Egy komolyabb átalakítás ez egyébként; egyszerű színezéssel. Az épület fő karaktere megmaradt.

ÚJ ÉPÜLETEK, ÚJ FORMÁK

2017-ben talán ez a ház lett a város legismertebb épülete: a nemzetközi építészeti szaksajtó majd' minden komolyabb fórumán publikálásra került. Hagyományos anyagok, újszerű formálás. Szokatlanságában mégsem zavaró. Tömegarányai szokásosak, a főhomlokzat nyugodtsága eleganciát sugároz.

A „Kenyérváró” és a körötte épülttársasház.

A Szent Erzsébet Mórakalmi Gyógyfürdő főépülete és bejárata.

Hullámpapír üzem.
az Ipari Parkban.

Babos tanya.
Hagyományos formálású, építészeti részletképzésű új épületek

MÓRAHALOM

településképi
arculati
kézikönyv
2 0 1 7

A buszváró bástya-szerű épülete. Az épület fő karaktere a hangsúlyos téglafelület és a nyílásokkal szabdaltnagy íves fal. Ez a motívum a város sok helyén viszszaismert, egyfajta védjegye a város építészeti arculatának.

A Colosseum Hotel és a háttérben az Elixir Hotel.

Az Elixir Hotel főbejárata.

Iskola új épület főbejárata (épült 2000-ben): A város első, az új építészeti arculatot megalapozó épülete. A játékos hullámzású falak egyfajta utalások az építőkövek geometrikus világára és a könyvek lapjaira is. Az új rész egyfajta összekötő szerepet is betölt: a sarki Barmos iskola és a modernista „gimnáziumi” szárny között.

Az új városháza és a könyvtár épülete közt épült föl a Városi Piac, árkádsos épülete.

A határőrség parancsnoksága - tömbszerű formálás, egyszerű motívumok, mai építészeti.

„Fészek közösségi tér” - köznevelési feladatot betöltő épülete

Iskola új épületszárny.

REKLÁMOK, CÉGFÖLIRATOK:

CÉGTÁBLÁK, CÉGFÖLIRATOK:

A kaotikus összevisszaság miatt a reklámok hatékonysága is kisebb. A kevesebb több lenne; de akár ugyanennyi reklámot is el lehetne helyezni rendezettebben, átláthatóbban.

A bal oldali egy visszafogottabb cégtábla, a felújítás után egy rendezett megoldást nyújt. A jobb oldali rendezetlen, ad-hoc jellegű. Nincs kompozíciója.

Kérdés, hogy egyáltalán aktuális-e még? Az ilyen táblák nem emelik az utcakép színvonalát.

Ezen nem zsúfolódik sok minden, de mégsem túl szép. Az íves kialakítás nem tett hozzá az esztétikájához. Az egyéb megállítótáblák dzsungele is inkább zavaró, mint hasznos.

Rendezett, jól szerkesztett cégtáblák. Visszafogottságuk mellett a céljukat is jól ellátják: informálnak, tájékoztatnak, fölhívják a figyelmet.

Külön öröm, hogy a ház eredeti tagozatai, szecesszióba hajló eklektikus karaktere megmaradt. Az alkalmazott fölirat láthatóan a konkrét helyre került megtervezésre. Kifejezetten mintaértékű megoldás

Ez egy teljesen új épület. Építészeti karakterében a hagyományos építészeti megoldásokat idézi. A bejárat előtt diszkrét, de mégis jól észrevehető cégér jelzi a vendégházat.

ILYEN-OLYAN TÁBLAERDŐK:

Városszerte az összes főbb útvonal mentén rendezetlen özszevisszaságban ezernyi féle irányító és reklámtábla található.

A probléma rendezett megoldásának (egységes reklámtáblarendszer) kidolgozása folyamatban van.

Cél, hogy a városi információs táblákhoz hasonló, egységes, bérelhető táblarendszer kerüljön kialakításra, amiken fix és rögzített helyeken, rendezett módon kerülhessenek ki az ilyen reklám és reklám-jellegű táblák.

ÓRIÁSPAKÁTOK:

Az óriásplakátok a városban nem jelentenek kifejezett gondot: relatíve kevés helyem és ott sem toladó módon kerültek elhelyezésre.

Továbbiak kihelyezését csak nagyon indokolt esetben tartjuk lehetségesnek.

EGYSÉGES VÁROSI INFORMÁCIÓS RENDSZER:

A meglévő táblarendszer beváltotta a hozzáfűzött reményeket. Évtizedek múltán sem tűnik rossznak, elavultnak, sem formailag, sem műszaki szempontból.

Az egységes reklámtáblarendszer kidolgozásakor ezeket a szerkezeteket kell alapul venni. Természetesen fontos, hogy ne legyen összetéveszthető, egyértelműen látszódjék, hogy az egyik egy (bérelhető) reklámtábla, a másik pedig egy közérdekű tájékoztató rendszer.

6. PÉLDÁK, AJÁNLÁSOK

ÁLTALÁNOS, ÉPÍTÉSZETI KÉRDÉSEK:

Egy kétszintes, zárt sorú beépítés magától városiasabbá teszi az utcaképet. Itt is látható, hogy nem gond, ha kilátszik az épületek tűzfala, és egészen eltérő karakterű épületek is tudnak egységes képet mutatni.

A kék épület finoman feszegeti a határokat: illeszkedik is, meg nem is. Ha nem volna kék színnel kiemelve, bizonyos, hogy sokkal kevesebben éreznék oda nem valónak. Ilyen építési szándék esetén mindenképpen fontos, hogy az építető éljen a településképi konzultáció lehetőségével!

Sem a házak, sem a kerítések, sem a homlokzati síkok nem egyeznek meg - az utcakép mégis rendezett, hangulatos, szép. Ezt a fajta apró csodát keressük!

Ez a szabadkézi ábra is jól illusztrálja, hogy milyen zavaró egy település összképében a légvezetékek dzsungelje; amit a hétköznapiakban jobbra észre sem veszünk. A város vezetésének régi célja, hogy a lehetőségek szerint minél több légvezeték tűnjön el - az új telepítésekénél, is fontos szempont a földkábeles megoldások előnyben részesítése.

Egy zárt sorú beépítésnél nem kell, hogy minden épület centire pontosan egyforma méretű legyen. Az eltérések kifejezetten jól oldják a monotóniát. Jó érzékkel tehát szabad az eltérés.

Ilyen helyzet is inkább csak adottságként szokott előfordulni. Itt is rásegít a probléma észrevételére, hogy a középső ház rikító narancs színű. Természetesen mindenféle szempontból szerencsésebb, ha a ház át tud épülni zárt sorúvá.

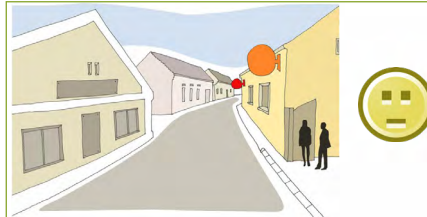
A fenti képen nem csak a szabadkézi földolgozás miatt nincsenek nyílegyenesen egyvonalban a házak. A tetőformák, a tömegek sem egyformák. Egy ilyen beépítés mindazonáltal általában hangulatos, szerethető településképet szokott mutatni a valóságban.

ÉPÍTÉSZETI RÉSZLETEK:

Egy (kis)városias környezethez alapvetően hozzá tartoznak a reklámok, és a vendéglátó teraszok. A reklámok jellegükből adódóan harsányak, de ha jól megfogalmazott keretben tudnak megjelenni, akkor kellemes színfoltjai lehetnek az utcaképnek; élővé tehetik a városi szövetet.

Mórahalmom nincsenek ilyen sikátor-szerű utcák; így a cégér-szerű cégfóliák esetén kevésbé jelentkezhetnek olyan problémák, mint ezen a képen. Mindenképp támogatandó, hogy készüljenek cégérek. A kialakításukra vonatkozóan kevés megkötést kívánunk tenni, de az előzetes főépítési konzultáció mindenképp fontos.

A direkt, kontrasztos, komplementer (pl. narancs-zöld) színkombinációk könnyen válnak hivalkodóvá, talmi csillogásúvá. Sokkal szerencsésebb az ún. földszínek, ásványi anyagú színezékek használata. Ezek ugyan nincsenek minden színárnyalatban; de általában olcsóbbak is és tartósabbak is. Az erős színek alkalmazásánál érdemes alaposan megfontolni a választást, próbafestést, látványtervet készíteni.

Egy közintézményen elhelyezett zászló mindenféle magyarázat nélkül jelzi, hogy az épületben közintézmény található. Fontos lenne, hogy a település 2 fő tengelye mentén minden épületen (a magánházakon is) egységes megjelenésű és méretű zászlók kerüljenek kihelyezésre a nemzeti ünnepek alkalmával.

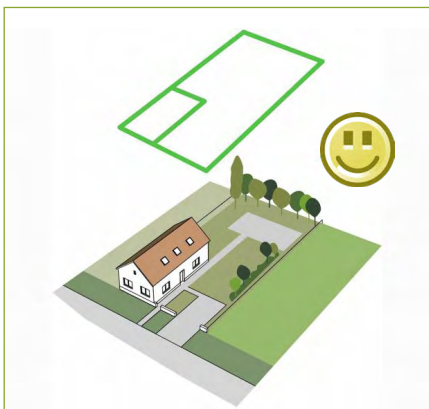
Az épület önmagában is zavaros (komponálatlan főhomlokzatú); de a fő problémát a homlokzaton megjelenő berendezések okozzák. Az építésztlől elvárható, hogy úgy tervezze meg a házat, hogy az ilyenekből a lehető legkevesebbet lássa a nagyvilág. Persze van, ahol elkerülhetetlen a megjelenésük. Nem tiltott, de kerülendő.

Egy időben divat volt az ilyesfajta terméskő-burkolatos, mű-vármok applikálása, jellemzően ilyesmi erős színű homlokzati alapszínnel. A terméskő homlokzati fölhasználása meglehetősen tájidegen az Alföldön, alkalmazása nem javasolt; inkább a tégl, szeletelt tégl ill. lapkaburkolatok használandóak a külső homlokzati részeken.

TELEPÍTÉS KÉRDÉSEI:

Hagyományos beépítés, nyugodt, formálású ház - a Mórahalmon is meghatározó oldalhatáros beépítés esetén.

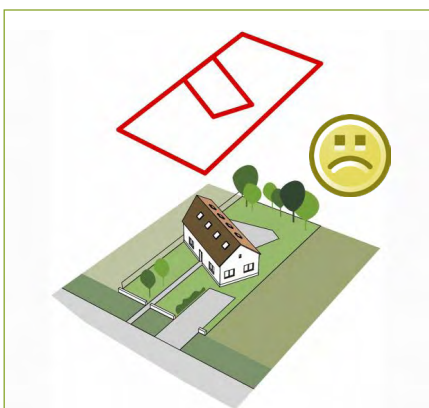
Egy egységes tömegalakítású környezetben egy túltagolt tetőrendszer zavaróan hat. Nem csak az ilyen majorságok esetén.

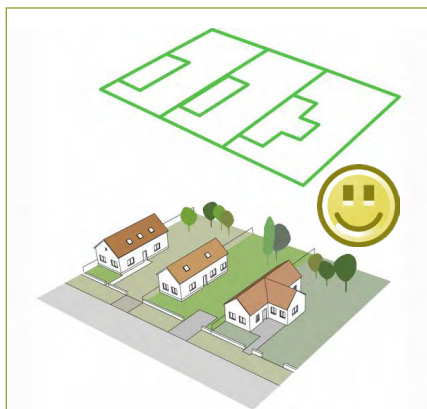
Az előkertés beépítéseknél nem szerencsés, ha a főhomlokzat beépítési síkja eltérő.

Eltúlzott növénytelepítés az utcai főhomlokzat előtt, amely az utcakép szempontjából sem és az utcai szobák hangulata szempontjából sem szerencsés.

Új épület esetén nem szerencsés az ilyen elfordított telepítés.

Kiegyensúlyozott, előkertés beépítés; hagyományos, hosszanti elrendezésű nyeregtetős családi házakkal.

Kiegyensúlyozott növénytelepítés - lombos fákkal, arányosan telepítve.

Egy kisvárosias, zárt sorú beépítés, kiegyensúlyozott tömegalakításokkal. Az átalakuló belvárosban ennek az építészeti karakternek a kialakítása a cél.

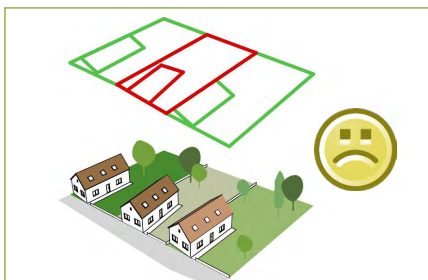
Egy megszakadó zárt sorú beépítés - nem a „világvége”, de mindenképp zavaróan töri meg az utcakép ritmusát.

Ilyen megoldások jellemzően a rosszul meghatározott korábbi szabályozási előírások miatt alakulnak ki. Nem szerencsés, kerülendő, de adott esetben egyedi karaktert adhat az utcának.

Az utcai telekhatár nem merőleges az oldalhatárra: ez esetben szerencsés, ha az épületek egységesen merőlegesek és egy enyhe fűrészfogassággal adják ki az utcaképet.

Az egységes fűrészfogas beépítés esetén kifejezetten zavaró, ha egy közbelső épület az utcavonalra merőlegesen kerül telepítésre. Ráadásul a telekből is elvész egy használható rész. Inkább csak adottságként fordul elő. Új építésnél kerülendő.

TETŐKIALAKÍTÁSOK:

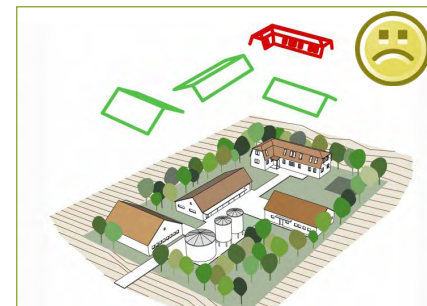
A magyarországi klímaadottságok, szerkezeti konzekvenciák és a hagyomány miatt a 38-40°-os tetőlejtés számít szokványosnak, amelynek esztétikán túl egyéb előnyei is vannak.

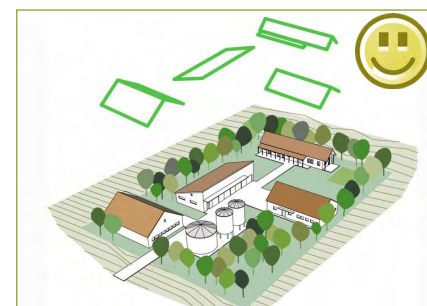
A 25°-nál kisebb lejtés már szembeötlően alacsony. A mediterrán hatásra elterjedt tetőlejtés hazánkban nem igazán tudott jól meghonosodni, és ezen tetőszerkezetek technikai és szerkezeti gondokat is magukban rejtenek. Ugyanakkor a kisebb tetőfelülettel elérhető megtakarítás nem számottevő.

Az alpesi, nagy meredekségű tetők az 1980-as években voltak „divatban”. Tájidegenségük a laikusok számára is talán nyilvánvaló.

A manzárd tető a (fő)építészek réme. Kevés helyen tud jó településképi hangulatot teremteni. A nyugodt tetősíkok közt pedig végképp zavaróan hat. Nem javasolandó az alkalmazása. Költséges is, és szerkezeti szempontból sem egyszerű - s az előnyei elenyészőek.

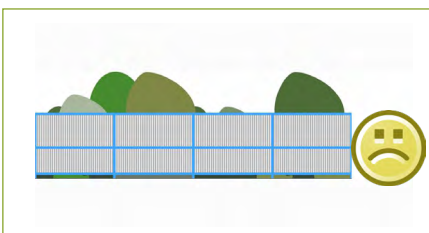
Egy teletszerű beépítés esetén a többféle kialakítású és méretű épülettömegek mégis harmonikusan, de mozgalmasan illeszkednek. Az oka: hasonló lejtések és hasonló tagoltságú tömegek.

KERÍTÉSEK

Egy hagyományos, nyugodt arányú kerítés. Ilyen bárhol épülhet.

Egy trapézlemez kerítés sehol sem néz ki igazán jól, a használata kerülendő.

Egy fapalló kerítés majdnem mindenütt jól néz ki. De elsődlegesen külterületen alkalmazandó.

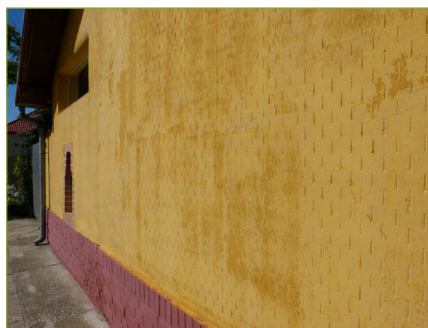

Egy egyszerű, áttört kerítés - majdnem teljes diszkréciót nyújt, de mégsem egy tömör, komor fal. Egészen kevés eszközzel, kevés részletképzéssel nyújt egy időtálló, kedvelhető formát. A kevesebb (néha) több.

ÉPÍTÉSZETI RÉSZLETEK:

Deszka oromzati dísz egy tanyán (ezek a fűrészelt díszítések egykoron tájegységenként változtak).

Szép példa a hagyományos homlokzatképzésre: festett lábazati téglák; ásványi anyagú színezékekkel elért karakteres színek egy ma már ritkán látható kapart homlokzati felületképzéssel.

Látszik a jó szándék, és a kivitelezés minősége is mintaszerű; de a vonalzó mentén elvágott imitált faloszlop-rom, az oszlopfejezetnek használt főpárkány, a hiányzó ablakkeretezés, a műanyag-alapú színek (főleg a zöldessárga) miatt az összkép mégsem lett az igazi.

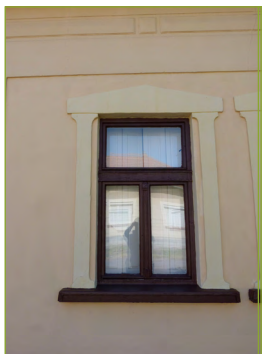

Egy egyszerűbb ablakkeretezés: egyszerű vonalak, szép arányok, hagyományos színek. Az ilyen állapotú ablakok fölüjtitása is megvizsgálandó; adott esetben megoldható lehet.

Az elmúlt években épített téglakerítés és benne a közmű-szekrény és a postaláda: egy nagyon egyszerű téglakereteléssel is az utca kedves színfoltjává vált; szép a telifugás téglakialakítás.

egy szépen fölújított eklektikus polgárház: egyszerű formák, visszafogott díszítés

Egy régi faajtó: évek (de lehet, hogy évtizedek) óta a szabad ég alatt - de még így is megfontolandó lenne a följújítása; a képen látható a régi, türkizkék színű mázolás nyoma. A régi faanyagú szerkezetek nem automatikusan tűzrevalók - följújításuk mindig képezze megfontolás tárgyát!

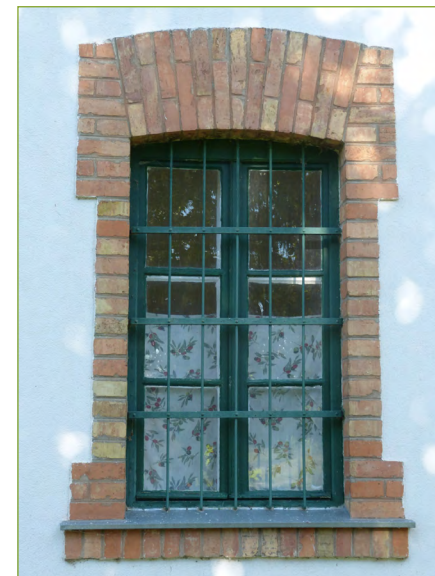

Finom díszek, elegáns részletek (még a padlásszellőző is megmaradt): már-már a múlt század eleji, igazi városi eklektikát idéző homlokzati részlet. Építészettörténetileg nem egy kiemelkedő érték, de pont emiatt mostohán bánnak az ilyen elemekkel. A hangulata, karaktere miatt mindenképp kiemelkedő fontosságú, hogy lehetőleg minden ilyen tagozatot meg tudjunk őrizni!

Téglaépítészeti részletek a plébánia kerítésén.

Téglaépítészeti részletek egy régi iskolán. (egyenes és íves boltívek)

A kisvasút állomásépületének egyik ablaka: a szokásosnál egy kicsit nagyobb áthidaló boltívvvel - ez is a megőrzendő építészeti örökségünk egyik jellemző példája. (a díszítő ablakkeretezések-nél bátran használható mintaként!)

IMPRESSZUM

Mórahalom Városi Önkormányzat
www.morahalom.hu
tak@morahalom.hu
6782 Mórahalom, Szentháromság tér 1.
Telefon: (+36) 62/281-022
Polgármester: Nógrádi Zoltán
nogradi@morahalom.hu
Főpítész: Talmácsi István
foepitesz@morahalom.hu

SZERKESZTETTE: Talmácsi István

SZÖVEG: Talmácsi István

FOTÓ: Berta Zsolt, Szécsi Dániel, Talmácsi István; illetve fölhasználásra került az Önkormányzat tulajdonában lévő képgyűjtemény néhány darabja (készítőinek információja nem egyértelmű)

GRAFIKAI TERVEZÉS: Talmácsi István (a Lechner Tudásközpont sablonja alapján)

Mórahalom, 2017. november

MÓRAHALOM
településképi
arculati
kézikönyv
2 0 1 7

MÓRAHALOM